

Ái Hữu Công-Chánh Định Cư Tại Pháp

Đền ngày nay mới nói đến đời sống các A.H. định cư tại Pháp là quá chậm; đáng lẽ Chi-Nhánh LTAHCC tại Âu-Châu từ năm 1983 đã phải tìm hiểu ngay tình hình các A.H. tại Pháp rồi nói lên trên lá thư cho các A.H. ở bốn phương đương muốn biết xem các bạn đồng nghiệp cũ đi tìm tự do trên đất Pháp có được toại ý nguyện không hay là gặp những khó khăn gì.

Nhưng các đồng-nghiệp cũ đền Pháp đều ở rải rác trên các Tỉnh xa nhau từ 100km đến 1000km, chỉ có chừng 1/3 ở Paris và các vùng ngoại ô, nên sự liên lạc để hiểu biết nhau đã gặp nhiều trở ngại. Có bạn đến 2,3 năm sau mới gặp được bạn đền tước.

Đền ngày nay chúng tôi mới có được một ý niệm tổng quát về các đồng nghiệp cũ được nước Pháp nhận cho định cư hay "thỉnh" đền đồng cư với người Pháp, tất cả độ chừng 50 gia đình. Nói là "thỉnh" thì hơi quá đáng, nhưng sự thực có phần đúng: sau biên cô ngày 30/04/75 tại Việt Nam một tuần lễ thì đài VOA tại Mỹ có loan tin: Tổng-thống Pháp kêu gọi những người Việt-Nam nào đã ra khỏi được đất Việt-Nam bị chiếm đóng, nếu có liên hệ gia đình ở Pháp hay có học thức, văn hóa Pháp thì nước Pháp đón vào Pháp. Năm 1979 theo lời kêu gọi của Liên-Hiệp-Quốc nước Pháp nhận ngay vào đất Pháp 5000 người Đông-dương. Trong số đó thì riêng Ông Thị-trưởng Paris cho ngay máy bay đi đón 1500 người đi định cư tại thành phố này và các vùng lân cận. Ta cũng nên biết sự ưu đãi của chính phủ Pháp đối với người Việt Nam như sau: tháng janvier 1973 hiệp định hòa bình tại Việt Nam sắp ký kết (ngày 23/01/73) thì ngày 09/01/73 đã có sắc luật của Tổng-thống Pháp ra thay đổi thể lệ nhập quốc tịch Pháp, chỉ cần ở trên đất Pháp 2 năm, trái với trước phải 5 năm như các nước ngoại quốc khác.

Những cựu đồng nghiệp CC chọn đất tự do Pháp để định cư vì có học văn, văn hóa Pháp hay là vì có con cháu lập nghiệp ở Pháp, nên ai đền nơi đều thông thạo về ngôn ngữ và tập quán không ngỡ ngàng về giao dịch với dân bản xứ.

Gần nửa số gia đình kê trên có con cháu ở Pháp, được tự do chọn nơi gần con cháu mà hầu hết là công hay tư chức và phần đông đã xuất thân ở đại học ra. Các cụ rất mãn nguyện lúc bước chân lên đất tự do này và rất vui vẻ được gặp con cháu lúc tuổi đã xè chiều. Ta mới thấy rõ "điều kiện xum họp gia đình" của Liên-Hiệp-Quốc là nhân đạo.

Nhưng các cụ ở một thời gian nơi đất khách quê người rồi đi du ngoạn cảnh chung quanh mình, các cụ thấy nhà cao nguy nga, đường rộng thênh thang, nhưng đều là trên đất nước người, các cụ lại nhớ đến cố hương: đâu là cầu thê-húc, đền Ngọc-Sơn, Hàng Đào, Hàng Ngang với 36 phố phường; đâu là Cửa Ngõ-Môn trên sông Hương trong veo, Núi Ngự xanh trời; đâu là Sở-Thú tịch tịch trong ngày hè, chợ Bền-Thành đông ngẹt ngày tết; đâu là đình làng với cây đa cổ thụ, nhà thờ họ với bàn thờ tổ tiên, khói hương nghi ngút! Tuy là nhỏ bé cả, song là nơi chôn rau cắt rốn đầy đầy những kỷ niệm êm đềm: các cụ cảm thấy cuộc đời đã xè chiều mà còn phải lưu lạc xứ người, trong lòng mang những nỗi buồn man mác. Một vài cụ đã cố sức quên sự biến đổi to tát "nước mất nhà tan" để hết thì giờ nghiên cứu đạo phật, vãng lai cửa thiền hay đi giảng đạo theo các thầy tu cho qua ngày tháng nhưng vẫn mang nỗi hận trong lòng.

Về vật chất các cụ quá 65 tuổi được tạm đầy đủ. Đi ra khỏi đất việt bị chiếm đóng, không một gia đình nào được mang đi một đồng xu, một quý vật; các cụ đến đất Pháp đương nhiên liệt vào hạng dân không huê lợi mà lại thuộc vào bậc bô lão (personne du 3e âge) và đã được qui chế Hiệp Định Genève 1951 bảo trợ, rồi dần dần nhập quốc tịch Pháp. Các cụ được đủ quyền lợi như người già bản xứ:

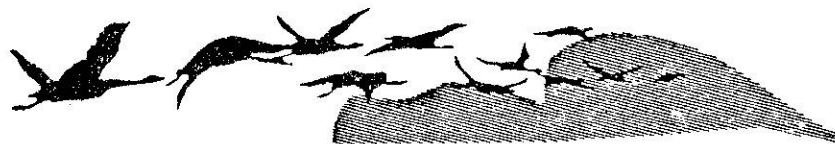
- trợ cấp cho người già (năm nay tăng lên 2800f một tháng,
- trợ cấp tiền thuê nhà, chừng 3/4 số tiền mình đi thuê,
- trợ cấp tiền nguyệt liễm bảo hiểm bệnh tật để được hoàn lại tiền thuốc men từ 40 % đến 100 %,
- được thẻ vận chuyển bằng xe lửa, métro, bus, máy bay, miễn trả tiền hay chỉ trả tiền từ 25 % đến 70 %,
- miễn trả nhiều thứ thuế: cư trú, ti-vi v...v....,
- dự các cuộc du ngoạn chung, nghỉ hè 15 hôm do cơ quan xã hội tổ chức với giá độ 30 % giá chính thức,
- ngày lễ quốc khánh, Noel hay ngày đầu năm, được Thị trưởng mời đi dự các cuộc vui và biếu một số lễ vật.

Vài cụ không muốn lấy các trợ cấp đã theo đạo luật 10/07/1965, chịu đóng vào quỹ hưu bổng pháp tiền góp theo số năm mình đã làm việc ở Việt-Nam để được hưởng hưu bổng như mình đã làm việc ở Pháp. Được biết một

cụ đã đóng đủ tiền cho 37 năm, cụ được lãnh hưu bổng hơn 7000f00 một tháng.

Nhập gia tùy tục, các cụ ở nhà con cháu vài tháng rồi các cụ thuê căn nhà riêng, hoặc ở cùng trong một tòa nhà với nhà con cháu hoặc ở cùng một thị xã. Vài cụ đã thuê được căn nhà trong biệt thự dành riêng cho người già (résidence des personnes âgées) đầy đủ tiện nghi với giá phải chăng và có cơ quan xã-hội trông nom giữ gìn sạch sẽ. Ở Pháp kiểu bảo không nghĩ tới việc lập biệt thự riêng cho các cụ như ở Mỹ có Lâm-viên-village ở giữa đường Bolsa vì người Pháp lịch sự giao thiệp khéo khi ở chung một tòa nhà.

Các cụ đồng nghiệp CC đã được các may mắn trên, không có ^{cu} nào bị cái cảnh con "mất gốc" như vài gia đình kiểu bảo con đã theo cái thói sấu của một số thanh niên bán xứ, không nghĩ đền bù mẹ già, mặc cho cơ quan xã-hội nuôi dưỡng. Dân-luật pháp có những điều lệ bắt buộc con phải nuôi dưỡng mẹ (dette alimentaire). một nạn đau thương nữa là nạn "đau đám", các cụ bị "bà đau đám" hắt huỷ; các cụ đành phải vào nhà dưỡng lão của người bán xứ ở. Có cụ không chịu nổi nhục nhã.

Còn hơn một nửa số gia đình kể trên, dưới 65 tuổi, phần đông đền pháp không có thân nhân, phải đi định cư tại nơi chỉ định. Ban đầu có phần vất vả, nhưng là những con người CC đã ngồi trên ghè nhà trường CC ba bốn năm và đã chấp nhận sẽ gánh vác một nghề nặng nhọc; cần trí bền bỉ để giải quyết những vấn đề hóc búa đi tới kết quả vững chắc nhất định; con người CC ra khỏi mái trường sau 5 năm hành nghề, trèo non lặn suối, tiếp xúc với đủ hạng người... đã trở thành con người đủ kinh nghiệm, không quản ngại khó khăn, không sợ trở ngại cho nên chỉ vài tháng hay một năm đã bắt đầu lập được cuộc đời mới ở nơi xa lạ.

Trong 6 tháng đầu được ở trạm tạm định cư, Chính phủ pháp trợ cấp tạm đủ, cơm 3 bữa, nhà ở mỗi người lớn một phòng, lại thêm tiền túi mỗi người 50f một tuần lễ, trẻ con thì 25f, sau 6 tháng phải đi ra ngoài, đi thuê nhà ở, đi tìm việc làm, nhưng có tiền trợ cấp chưa có công việc mỗi tháng chừng 1/3 lương tối thiểu ⁽¹⁾ cho đến khi có việc, tối đa đến 12 tháng. Có địa phương dân bán xứ rầy: tìm hộ nhà ở, tìm hộ việc làm, sắm sửa các dụng cụ cần thiết như bàn ghè, giường chần nệm, quần áo, bát đĩa v...v... ^{nhà ở} cần thiết mà cả đèn cái ti-vi mẫu nữa.

Hầu hết các đồng nghiệp cũ này có việc làm ngay, chưa tìm được việc làm về nghề cc, nếu gặp việc gì đủ tạm sống cũng nhận làm tạm thời, không đên nổi như người Châu Phi không đủ ngôn ngữ pháp phải làm những việc nặng nhọc lam lũ như xây nhà cửa làm đường ngoài trời.

Các bạn có bằng cấp cc đầu tại Pháp khi xưa thì dễ tìm việc trong các cơ quan chính quyền công chánh, điển địa, địa dư hơn là các xí nghiệp tư. Các bạn có bằng cao cấp của các Grandes écoles thì hơi khó kiếm việc làm đúng với khả năng chuyên môn của mình nên vài bạn đã nhận công việc ở ngoại quốc như Châu Phi... được thù lao cao gấp 2 hay 3 lần thù lao công tác tương tự ở Pháp.

Một số ít đã chịu khó học hỏi ngành Informatique rồi đã vào làm trong xí nghiệp nghiên cứu hay ráp các loại máy về ordinateur. Có một bạn đã được việc trong Central de recherche về informatique và lương điện lazer tương tự như centre Livermore ở gần Sanfracisco; một bạn đã học được nghề nghiên cứu và đặt hệ thống sưởi ấm trong các xưởng và nhà ở.

Không một bạn nào bỏ học thức chuyên môn của mình mà đi buôn bán như bọn ba-tầu đã lập thành china-town ở Paris (quận 13 có tới số 30.000 di dân trung-hoa mang quốc tịch việt, mên, Lào). Chỉ có một bạn nhận quản lý một trạm xăng ở ngoại ô Paris, hoa lợi khá quan; mới có 10 năm mà bạn đã tậu nhà ở tầng hoàng; hiện nay bạn lại muốn xoay nghề mới. Một bạn tuổi sơn sơn đi vượt biển sang Pháp mang tâm trạng chán đời, không rõ ghét đời vì phải bỏ nhà cửa, vì phải tìm tư do nơi mà bạn đã học nghề cc lúc niên thiếu hay vì các cơ khác.... Bạn đã dùng khả năng chuyên môn cc để hành nghề liệt vào nghề thương mại; bạn đã đi tìm các nhà cũ kỹ bỏ không, tìm cách chữa chạy thành nhà ở được hay mở cửa hàng được; nhưng gặp khó khăn và công việc bất thành, bạn trở lại tình trạng yếm thế, không muốn hoạt động gì.

Một bạn xuất thân ở trường cc Phú-thọ, khi ở Việt-Nam tuy làm công chức nhưng bạn vẫn làm cò vắn, tính và vẽ họa đồ về vững chắc để thực hành những công trình kiến trúc cho các nhà thầu xây dựng. Đền Pháp bạn nhất định theo sở thích cũ để sinh sống với nghề kỹ-sư cò-vắn. Bạn đi tìm tài sách vở chuyên môn học thêm và theo dõi các luật lệ mới về xây dựng ở Pháp vì ở Việt-Nam mới áp dụng mới áp dụng các luật lệ của Pháp tới năm 1960 mà thôi. Không đầy nửa năm một kỹ-sư cò-vắn Pháp nhận bạn hợp tác. Trong sở nghiên cứu này chỉ có 3 kỹ sư, công việc bề bộn: lập đồ án chuyên môn xây dựng (plans techniques d'exécution) những tòa nhà gấp 5 gấp 10 và khố tính về vững chắc hơn các tòa nhà ở Việt-nam. Có nhiều trường hợp nan giải bạn đã phải đi tìm các kỹ-sư từng

trái để giúp tìm giải pháp tính cho công trình vững chắc và ít kinh phí nhất. Ở Pháp các họa đồ xây dựng cần đưa đến các cơ quan hay công-ty kỹ thuật có bảo hiểm kiểm soát lại, phòng hồ có sự sai nhảm sơ sót thì cơ quan hay công ty này đợ cho những bới thùng dân sự nếu có như: Socotec (société de ~~construction~~ control technique) v...v... Tôi cũng đã một đôi khi thảo luận với bạn về một vài vấn đề nan giải nên được biết các việc bạn làm trong 3 năm nay đem kiểm soát đều được chấp nhận. Thù lao khá quan vào khoảng 3, 4 lần lương tối thiểu.⁽¹⁾

Phấn động các bạn ở ^{có quyền chính quyền} hay xí-nghiệp lớn đều được trọng dụng lâu dài vì khả năng vì tính cần cù của con người cc không phải đi tìm việc hời hợt và nạn thất nghiệp. Sau 3,4 năm các bạn yên sở, đi tìm nhà mua để ở không chịu ở thuê; không đủ tiền thì trả dần, chỉ 10, 15 là chủ ngôi nhà.

Một số ít đồng nghiệp khoảng chừng mười vị đã định cư ở một nước tự do bình đẳng rồi mà không muốn hay chưa muốn nhập đoàn thể cc cùng chung một cảnh ngộ vui buồn có nhau, không rõ vì cảnh nhà tận phải ly hương nên yếm thê hay vì không đồng bằng cấp chằng nên không muốn ngồi chung một ghê ăn chung một bàn cũng còn những vị vì còn liên hệ ở đất nước, e sợ mà không muốn lộ danh như: năm 1977 I bạn nói đến những biên đời ở quê hương mà ký tên là vô danh; trong LTCC số 31-32 tác giả bài Triết lý củ khoai đã ẩn danh ký dưới hiệu "Sông Đống-Nai"; đến năm nay I bạn mới đến Pháp, muốn dự cuộc vui đầu xuân Bính-dần của các A.H. ở Paris mà phải tự xưng là vô danh, chỉ ban tổ chức biết rõ là đồng nghiệp mà thôi. Chúng tôi hết sức bắt liên lạc với các vị ẩn cư, khi tìm được I vị thì vị này lại yêu cầu đừng cho bạn bè biết.

Nói đến lòng ái quốc của các A.H. thì rất cao không bạn nào không xót xa đến quê hương, trong những cuộc biểu tình đòi tự do, đòi quyền làm con người cho đồng bào, đều có hiện diện một số đồng nghiệp. Lòng xót xa cho thân thích bạn bè còn ở lại nhà thì bằng một trời một bể. Có A.H. huê lợi chỉ tâm thương mà hết sức dành 1/3 đem mua quà gửi về cứu mang thân thích đương bị kinh tế xaxút.

Chỉ nói đến thân thê của các A.H. chưa đủ, ta cũng phải nói tới gia đình các bạn. Các hiền thê của con người công chánh đi tìm tự do nơi xa lạ lại càng đáng phục. ở Việt-Nam thì các bà đủ người hầu kẻ hạ, tới nơi định cư, các chị đã theo ngay định luật chung, ai cũng tự tay mình tế gia nội trợ: một mình chợ búa bẽp nước... đủ cho đồng phu quan đi làm suốt ngày, cho các con đủ thì giờ dùi mài sách vở. Những chị có văn hóa học văn pháp còn tuổi đi làm cũng một ngày đi làm 8 giờ về nhà lại đủ bổn phận cơm nước... không những làm các việc trong nhà

các chị còn học hỏi tất cả các món ăn việt nam như: phở, bún bò, giò, chả... cả bánh chưng ngày tết mà khi xưa ở VN thì ăn ở nhà hàng hay mang tiền đi mua ở cửa hiệu. Ở Pháp các món ăn này nếu ăn ở nhà hàng hay mua ở cửa hiệu thì phải trả tiền gấp 4,5 lần; cho nên ít khi gặp các gia đình cc nhậu nhẹt ở các ~~nhà~~ nhà hàng, trừ khi phải tiếp khách sang. Các chị đã thành một nội tướng xuất sắc trong gia đình, chứ không phải là một người nội trợ thông thường chỉ quen nội trợ từ lúc xuất giá.

Các trẻ con đến Pháp còn ít tuổi vào học các trường công theo đuôi các trẻ pháp rất dễ, có thể nổi đại đa số lên đến bậc đại học. Còn một số trẻ lương tuổi đã được học trường công còn chịu khó theo học các lớp dạy tư tiếng pháp, chờ đi tới hết trung học mới chịu ra đi làm kiếm tiền đỡ gia đình. Ở Pháp phụ cấp gia đình rất hậu. Bất luận Giàu hay nghèo, từ đứa con thứ 2 đã có phụ cấp, có 3 con thì phụ cấp bằng 2/3 lương tối thiểu⁽¹⁾, từ 4 con trở lên thì phụ cấp lên nhanh lắm.

Ai hữu trong Chi nhánh LTAHCC tại Pháp lúc nào cũng tìm dịp để gần gũi nhau thăm hỏi nhau lúc ốm đau. Trong số 60 đồng nghiệp định cư tại Pháp, được biết có 2 cụ gần 90 tuổi đã mãn phần.

Một A.H. nào được tin một A.H. cc ở phương xa qua thăm đất Pháp, là tức thì loan báo cho mọi A.H. biết và ban thường vụ tổ chức ngay một buổi họp mặt, nếu không phải là ngày nghỉ việc thì cũng có một buổi gặp gỡ bỏ túi ở nhà I bạn, nếu là ngày nghỉ cuối tuần thì đa số đến hàn huyên, truyện xà gần ở một túp điếm, vừa mua vui vừa ~~xxx~~ trao đổi kiến thức. Hoan hô tinh thần đoàn kết của A.H. CC việt nam muôn năm.

Có thể nói đa số A.H. Chi nhánh LTCC tại Pháp đều thoải mái về tinh thần cũng như vật chất an vui tại đất Pháp đủ tư do bình đẳng. Chỉ còn 2,3 A.H. mới đến còn lặn lội đôi chút về công việc làm và nơi ăn chốn ở.

Trưởng ban Chi-nhánh LTAHCC tại Âu-châu

Khúc-Đán

(I) Lương tối thiểu một công nhân làm việc một tháng năm nay tăng lên hơn 4.000f .

